

A VMDK Kezdeményező Bizottságának dokumentumai

Ágoston András a VMDK 11 tagú Kezdeményező Bizottsága nevében 1989. XII. 18-án átadta a VDNSZSZ Tartományi Választmánya elnökének a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége megalakítását célzó dokumentumokat:

1. Ágoston András levele a VDNSZSZ Tartományi Választmánya elnökének
2. A Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségének programcéljai - szerbül: Programski ciljevi Demokratske zajednice vojvođanskih Mađara
3. Tézisek a működési szabályzat tervezetéhez - szerbül: Teze za nacrt pravila o radu
4. A VMDK Kezdeményező Bizottsága tagjainak névsora
5. Kezdeményezés a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségének megalakítására (sajtóközlemény)

Ágoston András levele a VDNSZSZ Tartományi Választmánya elnökének

A Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségét megalakító kezdeményező bizottság

Újvidék

A VDNSZSZ Tartományi Választmánya elnökének

Tisztelt elnök elvtárs!

Mellékelve küldöm a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége megalakításának idevágó, megfelelő dokumentumait.

A kezdeményező bizottság úgy véli, hogy a közösség a tervezett tevékenységekkel kreatívan, alkotó formában bekapcsolódhat abba az átfogó politikai akcióba, amelyet a VDNSZSZ folytat azért, hogy a pártállam jogállammá alakuljon át, a pluralista társadalom valamennyi magánviselt jellegzetességeivel. Ezért kérjük önt, hogy személyesen is munkálkodjon annak érdekében, hogy a Szocialista Szövetség szervei megfelelő támogatást nyújtsanak e tevékenység kezdetéhez.

Ugyanakkor kérjük önt, hogy a program alapelveivel és a Szocialista Szövetség időszerű politikai törekvéseivel összhangban

biztosítsanak feltételeket e közösségben kiépülő álláspontok kifejezésre juttatására.

Figyelembe véve szerény, úgyszólván semmilyen anyagi lehetőségeinket, kérjük, hogy konkrét megállapodás alapján tegyék lehetővé a VDNSZSZ TV helyiségeinek használatát a közösség szervezésében sorra kerülő értekezletek megtartására.

Úgy véljük, hogy a legrövidebb időn belül meg kellene szervezni a következő témákkal kapcsolatos megbeszéléseket:

- a vajdasági magyarok helyzetével kapcsolatos tudományos kutatómunkák;
- a választási törvény végrehajtásával kapcsolatos tapasztalatok, valamint az a kezdeményezés, amely szerint a nemzetiségek jogai beépülnek a JSZSZK Képviselőháza szövetségi tanácsa küldötteinek megválasztásáról szóló törvénybe, amelyet az SZVT már készít.

Abban a reményben, hogy egyénileg is hozzájárul ahhoz, hogy a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége zavartalanul, akadálymentesen bekapcsolódhasson a Szocialista Szövetség tevékenységébe, tisztelettel üdvözlöm: Agoston András

Újvidék, 1989. december 18.

A Vajdasági Magyarok Demokratikus Közösségének programcéljai

I.

A Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége a vajdasági magyarok kollektív érdekeinek kifejezését és képviselését szolgáló politikai szerveződési forma, amelynek célja, hogy Vajdaságban, illetve a Szerb Szocialista Köztársaságban sikeresebben érvényesüljön a nemzetek és nemzetiségek egyenjogúsága.

A Közösség e törekvéseit sorsdöntő társadalmi változások közepette váltja valóra, amelyek szinte minden szocialista országban megindultak. A Közösség támogatja az országban a társadalmi és gazdasági reformot, a pártállam jogállammá való átalakulását, a piacgazdálkodást és a politikai demokráciát, beleértve a többpártrendszert is.

A föderáción belüli bonyolult problémák és a föderatív közösségünk alapjait veszélyeztető nemzeti összetűzések tudatában a Közösség úgy véli, hogy a szerb nemzetnek, amely Vajdaságban évszázadok óta együtt él a magyarokkal, történelmi joga megvédeni államának területi egységét. Ilyen értelemben a köztársaság egész területén érvényesített szuverenitás, amely az Alkotmány módosításával vált lehetővé, a szerb nemzet demokratikus nemzeti fejlődésének alapját képezi, amelynek nem lenne szabad veszélyeztetnie a nemzetiségek jogait. Ugyanakkor a Közösség úgy véli - és ezt bizonyítja a szocialista országokban megkezdődött változások általános irányvonala is - hogy a legsúlyosabb nemzeti összetűzéseket is csak demokratikus módszerekkel, türelemmel lehet megoldani. A demokratikus módszer az egyetlen alternatíva, amely a politikai akció kedvező kimenetelét ígéri.

II.

A Közösség úgy véli, hogy a nemzeti egyenjogúság megvalósításának jelenlegi modellje magán viseli a pártállam politikájának minden jegyét, ezért kimerítette belső tartalékait. Nem nyújt megfelelő eredményeket, mert nem szavatolja a felgyorsult asszimiláció megállását a kis nemzetiségek, így a vajdasági magyarok soraiban sem. Ezért új modellt kell kiépíteni, nem a nemzeti egyenjogúság eszméjének megváltoztatása, hanem épp ellenkezőleg, annak minél következetesebb érvényesítése érdekében, a jogállam, a piacgazdálkodás és a politikai pluralizmus feltételeiben.

Az eddigi modellben a nemzetiségek jogait az alkotmányok, a törvények és a hatósági megőnigazgatási szervek előírásai rendkívül széles és általánosan határozták meg. E jogszabályok az igazságügy kivételével nem rendezték a nemzetiség szubjektív jogai megvalósításának jogi eljárását. A politikai rendszerben e jogok érvényesítésének foka és módja teljes egészében a szubjektív tényzőktől, mindenekelőtt a Kommunista Szövetségtől és a Szocialista Szövetségtől függ. E politikai szervezetek szervezetsége és munkamódszere, valamint a politikai rendszerben elfoglalt helyük miatt abban az esetben sincs lehetőség szabad, érvekkel alátámasztott vitára, ha egyes érvek a hivatalos álláspontok ellen szólnak. A másféle gondolkodással szembeni türelmetlenség Vajdaságban különösen az autonómiás hatalom idejében volt kifejezett. Konceptiója nem engedélyezte a nemzeti egyenjogúság megvalósulásával kapcsolatos problémák tudományos felmérését, mert a kedvezőtlen eredmények veszélyeztették volna az önmagáról alkotott képet.

A pártállam jogállammá való átalakulásával lényegesen megváltozik a nemzeti egyenjogúság megvalósításának modellje is. E kérdéskört is meg kell szabadítani az ideológia béklyóitól, hogy a nemzetiségi jogokat is az emberi jogok különleges

területeként értelmezzük. Ilyen értelemben a nemzetiségek jogai emberi jogok, amelyek nem csak az egyént, hanem a nemzetiséget mint kollektivitást is megilletik. Ezért a Közösség síkraszáll a nemzetiségek jogainak minél konkrétabb törvényes szabályozásáért, még akkor is, ha ez csak az állam által az adott pillanatban szavatolt minimumot határozza meg. Meg kell határozni a vállalt kötelezettségek végrehajtásának és ellenőrzésének jogi eljárásait is. Szem előtt kell tartani, hogy a kis nemzetiségek, így a magyar nemzetiség soraiban is mind gyorsabb az asszimiláció. Ez az állam részéről külön védőintézkedéseket követel e folyamatok lelassítása, illetve megállítása érdekében.

A Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége különösen a kis nemzetiségek következő jogainak megvalósításáért száll síkra:

- a választott hatósági szervekben való arányos részvétel és együttműködés, valamint az igazgatási és igazságszolgáltatási szervekben való megfelelő képviseltetés joga;
- az anyanyelv használatának joga a hatósági és igazságszolgáltatási szervekkel való érintkezésben és a közéletben általában;
- a nemzetiségi intézmények, szervezetek, egyesületek és klubok megalakításának és működésének joga;
- a nemzetiségi nyelvű nyilvános tájékoztatásra való jog;
- a nemzetiségek nyelvén folytatott művészi alkotómunka ápolására és védelmére meg az etnográfiai értékek megőrzésére való jog;
- jog a nemzetiségek helyzetével kapcsolatos tudományos kutatásokra;
- a nemzetiségi jellegű urbanisztikai egységek védelmére és az anyagi kultúra tárgyi emlékeinek megőrzésére való jog;
- jog az anyanyelvű általános és középfokú oktatásra, valamint a megfelelő felsőoktatási forma biztosítására;
- jog az anyaországok intézményeivel való szervezett kapcsolatokra, az ott nyújtott anyagi kedvezmények szabad használatára a tudomány és kultúra területén való egyéni képzés és továbbképzés céljából;
- jog a nemzetiségek és nemzeti kisebbségek nemzetközi szervezeteinek munkájába való bekapcsolódásra.

III.

A Közösség munkáját két formában szervezi meg: egyrészt a tartományi tanácskozásokon és a szakosztályok összejövetelén, másrészt a tagoknak a Közösség által kezdeményezett tevékenységekben való személyes részvétele útján. A tevékenység mindkét formájába való bekapcsolódásról az egyén, a polgár szabad akaratára alapszik, politikai vagy nemzeti hovatartozásától függetlenül.

A Közösségnek tagja lehet minden polgár. A beiratkozás a szakosztályok által történik.

IV.

A II. szakaszban felsorolt kérdéseken kívül a Közösség bekapcsolódik majd a társadalmi és gazdasági reformról folyó vitákba, és igyekszik termékeny együttműködést teremteni az ország minden demokratikus egyesületével és szövetségével.